

Nr 30.

Ankom till riksdagens kansli den 2 maj 1930 kl. 11 f. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i vissa delar av lagen den 2 juli 1915 (nr 261) angående anskaffande av hästar och fordon för krigsmaktens ställande på krigsfot (hästutskrivningslagen).

Genom en den 28 februari 1930 till riksdagen avlämnad proposition, nr 153, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden, föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till

Lag

om ändring i vissa delar av lagen den 2 juli 1915 (nr 261) angående anskaffande av hästar och fordon för krigsmaktens ställande på krigsfot (hästutskrivningslagen).

Härigenom förordnas, att 1, 2 och 18—20 §§, 21—29 §§ med rubrik samt 31—33 §§ i lagen den 2 juli 1915 angående anskaffande av hästar och fordon för krigsmaktens ställande på krigsfot (hästutskrivningslagen), 18, 21, 27, 31 och 32 §§ i nedan angivna delar, skola erhålla följande ändrade lydelse:

1 §.

Sedan förordnande enligt § 74 regeringsformen meddelats om krigsmaktens ställande på krigsfot, skola, såframt ej med stöd av 2 § annorlunda förordnas, ägare av krigsdugliga hästar och till krigsbruk tjänliga fordon, till vilka sistnämnda hänföras anspanssfordon, motorfordon (med tillhörande släpvagnar) samt motorredskap (med tillhörande släpvagnar och redskap), vara skyldiga att, när så erfordras, till krigsbruk mot ersättning avstå desamma i den ordning, som i denna lag sägs.

2 §.

Rörande befrielse från i 1 § omförmäld skyldighet meddelar Konungen de föreskrifter, som för rikets tjänst eller eljest av hänsyn till det allmänna finnas vara påkallade.

18 §.

Riket indelas — — — — — antal kommuner.

För varje sådant område skall finnas en *hästmönstringskommission* med åliggande att vid krigsmaktens ställande på krigsfot pröva de enligt 6 § uttagna hästarna och anspanssfordonen med hänsyn till deras lämplighet för krigsbruk samt bestämma, vilka av dem som, till i fastställd mobiliseringsplan angivet antal, skola avstås för krigsmaktens behov.

19 §.

Hästmönstringskommission skall bestå av tre ledamöter, av vilka redan i fredstid en utses av militär myndighet och en av vederbörande landsting eller stad, som ej i landsting deltagit. Såsom tredje ledamot av kommissionen inträder för varje kommun den av hästuttagningsnämndens ledamöter, som nämnden därtill utser.

Inom hästmönstringskommission tjänstgör den av militär myndighet utsedda ledamoten som ordförande.

Hästmönstringskommission biträdes av en veterinär, som verkställer besiktning av de inställda hästarna och på grund av denna besiktning till- eller avstyrker hästs antagande, ävensom av en protokollsförare. Veterinären och protokollsföraren förordnas av Konungens befallningshavande.

20 §.

Uppstår i följd av kassation brist i det antal hästar eller anspanssfordon, som skall inom kommunen inställas, skall, i den mån ej andra antagliga hästar och anspanssfordon av kommunen ofördrojligen lämnas, hästmönstringskommissionen äga att, med anlitande av kronobetjäningens biträde, inom kommunen uttaga hästar och anspanssfordon i stället för de kasserade.

Tillika skall hästmönstringskommissionen, därest brist uppkommer antingen genom hästuttagningsnämndens uraktlåtenhet att uttaga det bestämda antalet hästar eller anspanssfordon eller ock till följd därav att uttagna hästar eller anspanssfordon icke vid mönstringstillfället inställts, äga att inom kommunen, på sätt nyss sagts, uttaga eller, om hinder därför möter, annorstädes inköpa hästar och anspanssfordon för att täcka den uppkomna bristen. Därest vid inköp utom kommunen av hästar eller anspanssfordon priset överstiger medelpriset för de hästar och anspanssfordon, som av hästuttagningsnämnden inom kommunen uttagits, vare kommunen pliktig att ersätta staten skillnaden, med rätt för kommunen att härför utfå gottgörelse av den eller dem, som genom försummelse att fullgöra stadgade föreskrifter vållat kommunen utgift.

Om anskaffande av motorfordon och motorredskap.

21 §.

Det antal till krigsbruk tjänliga motorfordon och motorredskap, som utöver dem, vilka förut finnas till krigsmaktens förfogande, erfordras för krigsmaktens ställande på krigsfot, bestämmes av Konungen och fördelas, likaledes av Konungen, på de olika länen, med hänsyn till varje läns tillgång i berörda avseende.

Sådan fördelning — — — — — så erfordras.

Sker övergången — — — — — ifrågavarande behov.

22 §.

Det åligger Konungens befallningshavande, var för sitt län, att, redan under fredstid, varje år uttaga de motorfordon och motorredskap, som, för den händelse förordnande kommer att meddelas om krigsmaktens ställande på krigsfot, skola inom länet inställas till mönstring.

23 §.

För fullgörande av det Konungens befallningshavande jämlikt 22 § tillkommande åliggande skall Konungens befallningshavande för varje sådan motormönstringskommission inom länet, som i 26 § omförmäles, varje år i enlighet med hos Konungens befallningshavande fört automobilregister samt tillgängliga uppgifter eller förteckningar rörande motorredskap upprätta en *motorfordonsrulla* och en *motorredskapsrulla*, innehållande uppgift å de motorfordon och motorredskap, som jämlikt 22 § uttagits, samt å deras ägare.

Rullorna skola, med ledning av nyssnämnda register, uppgifter eller förteckningar, alltid hållas vederbörligen kompletterade.

Om motorfordons eller motorredskaps införande i vederbörlig rulla skall Konungens befallningshavande låta tillställa motorfordonets eller motorredskapets ägare skriftligt besked.

24 §.

Sedan förordnande meddelats om krigsmaktens ställande på krigsfot, skall det åligga vederbörande ägare att å mönstringsställe och tid, som av Konungen bestämmas, inställa motorfordon eller motorredskap, som är upptaget i senast upprättade rulla och som fortfarande av honom innehaves.

25 §.

Med motorfordon eller motorredskap, som inställes enligt 24 §, skola avlämnas dess vanliga tillbehör ävensom reservdelar i mån av tillgång, så ock drivmedel och smörjämne, som erfordras för transporten till utrustningsorten.

26 §.

För varje län skall, efter ty Konungen närmare bestämmer, finnas en eller flera *motormönstringskommissioner*, med åliggande att vid krigsmaktens ställande på krigsfot pröva de enligt 22 § uttagna motorfordonens och motorredskapens lämplighet för krigsbruk.

27 §.

Motormönstringskommission skall vara tillsatt redan i fredstid och bestå av tre i motorfordons och motorredskaps konstruktion och skötsel kunniga ledamöter, av vilka en utses av militär myndighet och en av Konungens befallningshavande samt den tredje, jämte en suppleant för denne, väljes av vederbörande landsting eller stad, som ej i landsting deltagar, och skall, därest i län finnas flera landsting eller stad, som ej deltagar i landsting, Konungen äga meddela därav påkallade föreskrifter om valet.

Val av ledamot och suppleant i motormönstringskommission verkställes i september månad för de fyra följande kalenderåren.

I fråga om valbarhet till motormönstringskommission samt rätt att avsäga sig sådant uppdrag gäller vad som är stadgat för val av landstingsman eller beträffande stad, som ej deltagar i landsting, för val av stadsfullmäktig.

Avgår vald — — — — — avgångne återstått.

Sedan val — — — — — Konungens befallningshavande.

28 §.

Inom motormönstringskommission tjänstgör den av militär myndighet utsedde ledamoten som ordförande.

Motormönstringskommission biträdes av en protokollsförare, vilken förordnas av Konungens befallningshavande.

29 §.

Uppstår i följd av kassation brist i det antal motorfordon eller motorredskap, som skall av motormönstringskommission inmönstras, skall kommissionen omedelbart, med Konungens befallningshavandes bistånd, inom länet uttaga felande motorfordon eller motorredskap.

Därest brist uppkommer därigenom, att i rullorna upptagna motorfordon eller motorredskap icke vid mönstringstillfället inställts, skall det felande antalet, på sätt nyss sagts, inom länet uttagas eller, om hinder därför möter, annorstädes inköpas. I ty fall skall den, som genom försummelse att inställa i rulla upptaget motorfordon eller motorredskap föranlett, att annat motorfordon eller motorredskap måst för statens räkning inköpas, vara skyldig att ersätta den ökning i kostnaden, som därigenom för staten uppkommit.

31 §.

Från den dag, Konungen förordnat, att rikets krigsmakt skall ställas på krigsfot, och intill dess mönstring enligt denna lags bestämmelser ägt rum med häst eller fordon, som uttagits för krigsbruk, må hästen eller fordonet icke avyttras utan att Konungen härtill givit lov. Avser nämnda förordnande, att allenast en del av rikets krigsmakt skall ställas på krigsfot, skall vad sålunda stadgats äga motsvarande tillämpning inom de delar av riket, Konungen i sådant fall bestämmer.

I övrigt — — — — och fordon.

32 §.

Hästar och fordon ävensom tillbehör och annat, som jämlikt 17 och 25 §§ skall vid mönstring avlämnas, inlöses av staten mot ett pris, vilket av vederbörande mönstringskommission fastställes till belopp, svarande mot fulla värdet ävensom kostnaden för inställandet å mönstringsstället.

Likaledes utgår ersättning för inställandet å mönstringsstället av de hästar och fordon, vilka enligt fastställd mobiliseringsplan skola inställas, men som icke avstås till krigsmakten.

Kan militär — — — — avlämnandes försorg.

33 §.

De fastställda inlösningsprisen å avlämnade hästar och fordon ävensom tillbehör och annat, som jämlikt 17 och 25 §§ skall vid mönstring avlämnas, betalas kontant å mönstringsställena eller, där så ej kan ske, genom anvisningar, utställda av vederbörande mönstringskommission samt förfallna till betalning trettio dagar efter utställandet. Sådan anvisning, som löper med fem procent årlig ränta från och med dagen för utställandet, inlöses å ort och tid, som genom allmän kungörelse tillkännagivas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1931; dock att de i 27 § andra stycket stadgade val skola verkställas å föreskriven tid under år 1930.

Beträffande de skäl, som ligga till grund för ifrågavarande förslag, får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas här nedan, hänvisa till propositionen.

Propositionen grundar sig på ett av chefen för generalstaben i ämnet framlagt förslag. Förslaget avser i huvudsak dels att undanröja vissa svårigheter, som till följd av gällande bestämmelser rörande automobilmönstringsdistrikt och automobilkommissioner uppstått för uttagningen av

Utskottet.

erforderliga motorfordon och en lämplig fördelning av desamma på de olika mönstringsdistrikten, dels ock att utsträcka föreskrifterna i hästutskrivningslagen att omfatta även uttagning av för krigsmaktens ställande på krigsfot erforderliga motorredskap och släpvagnar. För vinnande av det förstnämnda syftemålet har föreslagits, att hästutskrivningslagens bestämmelser om landets indelning i automobilmönstringsdistrikt skola ändras så, att dessa distrikt alltid skola sammanfalla med länen. Liksom hittills skall provningen och inmönstringen av uttagna motorfordon vid mobilisering förrättas av en för ändamålet tillsatt kommission, men under det att enligt gällande lagbestämmelser blott en dylik kommission skall finnas inom varje mönstringsdistrikt, föreslås nu, att det överlåtes åt Kungl. Maj:t att bestämma antalet mönstringskommissioner med hänsyn till inom respektive län föreliggande behov. Förslaget innebär därjämte, att den vid mobiliseringen erforderliga anskaffningen av motorredskap och släpvagnar ordnas enligt samma principer, som gälla beträffande motorfordon. Slutligen innebär förslaget vissa andra smärre ändringar och jämkningar i lagen, vilka samtidigt ansetts böra vidtagas.

Vid förslagets granskning har utskottet funnit sig böra tillstyrka desamma och får fördenskull hemställa,

att förevarande proposition måtte av riksdagen bifallas.
Stockholm den 2 maj 1930.

På andra lagutskottets vägnar:

K. G. WESTMAN.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *von Sydow**, *Linder*, *Sigfrid Hansson**, *Österström**, *Hagman**, *Granström**, *Tamm** och *Löfvander**;

från andra kammaren: herrar *Magnusson* i Kalmar, *Magnusson* i Skövde*, *Hage**, *Ros**, *Johanson* i Hallagården*, *Andersson* i Rasjön*, *Björnberg* och *Hansson* i Trollhättan*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.